

Stichting Leer Anderen Helpen

Jaarverslag 2023

Vastgesteld door bestuur d.d. 20 februari 2024

Voorwoord

Door middel van dit jaarverslag legt de Stichting Leer Anderen Helpen (SLAH) verantwoording af over de door haar uitgevoerde activiteiten in het verslagjaar 2023. De financiële verantwoording is nader gedocumenteerd in de bij dit jaarverslag horende jaarrekening.

Het bestuur wil allen die in het verslagjaar hebben bijgedragen aan de werkzaamheden van SLAH van harte bedanken. Dat geldt in de eerste plaats de oogartsen die zijn uitgezonden en geheel belangeloos hun tijd en deskundigheid beschikbaar hebben gesteld, niet zelden onder moeilijke omstandigheden. Dank geldt voorts de donateurs en fondsen die het mogelijk maken de kosten die met ons werk samenhangen te dekken, alsmede de instellingen en bedrijven die om niet middelen ter beschikking stelden.

Het bestuur hoopt en verwacht dat SLAH ook in 2024 haar belangrijke werk met succes zal kunnen voortzetten. Daartoe zal aansluiting worden gezocht bij andere vergelijkbare initiatieven in de internationale oogheelkundige zorg.

De Stichting

De Stichting Leer Anderen Helpen is opgericht op 18 mei 1989 met als vestigingsplaats Haarlemmermeer. Het initiatief is voortgekomen uit de Nederlandse ziekenhuiswereld.

Het doel van de stichting is het verlenen van oogheelkundige zorg aan mensen in minder welvarende streken in de wereld die niet of amper toegang hebben tot deze zorg. Bij meerdere missies wordt nauw samengewerkt met de optometristen/opticiëns van partnerorganisatie Zienderogen. Kennis en vaardigheden worden waar mogelijk overgedragen aan lokale artsen en andere zorgverleners, opdat men idealiter op termijn niet meer of in elk geval minder is aangewezen op hulp van buitenstaanders.

In de verleende ondersteuning gaat het veelal gaat om het vervangen van troebele lenzen (cataract) door een kunstlens. Toenemend betreft het ook het diagnosticeren en behandelen van hoge oogboldruk, suikerziekte in het oog, brilcorrecties en andere oogaandoeningen.

De projecten

Ambon

De Molukken (Maluku) bestaat uit een uitgestrekt gebied (54185 km²) met ruim 1300 eilanden, die slechts 7 % van het oppervlak vullen. De rest bestaat uit zee.

Aantal inwoners wordt geschat op circa anderhalf miljoen.

Er zijn 5 oogartsen, waarvan 4 op het eiland Ambon, en 1 op het eiland Seram. Zij doen alleen voorsegmentschirurgie.

Voor vitreoretinale chirurgie worden patiënten (indien mogelijk) doorverwezen naar Bandung of Jakarta.

In 2023 vond na drie jaar afwezigheid (vanwege COVID-19) weer een uitzending plaats van de oogartsen Wilda Batubara en Monika Landes. De kliniek in Ambon zag er zeer fraai en professioneel uit. Mede vanwege de aardbeving heeft renovatie plaatsgevonden en zijn de ruimtes heringedeeld. Een duidelijke toevoeging is de aanwezigheid van een optiekwinkel en een kantine. De patiënten kunnen hierdoor ter plaatse een bril aanschaffen. En de aanwezigheid

van een kantine is een service voor zowel patiënt als familieleden die moeten wachten.

Medisch inhoudelijk is de kliniek volwassen geworden. Het volledig arsenaal aan apparatuur voor cataractchirurgie is aanwezig. Op de Argon-laser en OCT na is de kliniek compleet. Mogelijk dat nog een OCT aangeschaft gaat worden. Dit zou het eerste OCT-apparaat op Ambon zijn.

Er zijn momenteel drie basisartsen en één oogarts-in-opleiding (AGIO) standaard aanwezig. De basisartsen draaien voornamelijk poli en de AGIO (uit Bali) zit op de OK. Het doel van de SLAH-missie was deze keer anders dan voorheen. Er werden niet alleen operaties door Wilda Batubara verricht maar het accent lag voornamelijk op het opleiden van de AGIO. Hierdoor ging het minder om productie en meer om kennisoverdracht.

Samen met de AGIO werden voornamelijk cataractoperaties door middel van het Phaco-apparaat verricht. Het is de techniek die de AGIO in twee maanden in de kliniek moet leren. Elke twee maanden vindt wisseling van een AGIO plaats.

In de tweede week is Monika Landesz nog gekomen om het team te komen versterken. In deze tweede week is een team van 13 mensen met alle benodigheden (inclusief OK microscoop) naar Saparua eiland gegaan om daar voor twee dagen spreekuur te draaien en operaties te verrichten. Het team bestond uit twee OK assistenten, twee OK medewerkers, twee refractionisten, twee baliemedewerkers, één basisarts, één AGIO en drie oogartsen. In Indonesië heet dit BakSos (Bakti Sosial). In het verleden is met het AV team wel eens spreekuur elders gedraaid maar nog nooit ter plekke geopereerd. De uitstap in 2023 is als een pilot beschouwd.

Er werden alleen SICS cataractoperaties verricht. In deze twee dagen zijn 576 patiënten onderzocht en 35 operaties (31 cataract en 4 pterygium) verricht. Het plaatselijke ziekenhuis, waar sinds 2019 niet meer geopereerd werd, gaf na afloop te kennen zeer blij te zijn met de komst van het team. Het waren twee intensieve maar zeer geslaagde dagen.

In totaal zijn in 9 dagen 158 operaties verricht:

Totaal	158
Phaco's	101
SICS	45
Oogleden	8
Pterygium	4

Er deden zich vier maal complicaties voor in de vorm van glasvochtverlies. In één geval moest een Artisan lens worden geplaatst. De ooglidoperaties betroffen chalazia, benigne tumoren en xanthelasmata.

Concluderend wordt geconstateerd dat de kliniek op Ambon is uitgegroeid tot een volwaardige en professionele instantie. Daniel (Danny) Siegers heeft in die jaren heel hard gewerkt en is zelf een volwaardig oogchirurg geworden. Met hem is de situatie geëvalueerd. De conclusie is dat de SLAH met name bij de BakSos (en in mindere mate bij de opleiding van de AGIO) van waarde is op Ambon. Voor de operaties in de kliniek heeft de SLAH weinig meerwaarde meer. Gekeken zal worden of in 2024 een uitzending vanuit de kliniek naar andere eiland(en) noodzakelijk is.

Teruggekeken wordt op een geslaagde uitzending. Met name het opereren van dubbelzijdige matuurcataracten op Saparua waardoor cataract blinden weer kunnen zien was zeer bevredigend.

Kenia

In het verslagjaar is samenwerking verkend met een bestaand initiatief van Marjolein Ronday (oogarts Bergman kliniek in Ede). Zij ondersteunt in Litein, 1 uur van Nairobi, een kliniek waar voor de oogheelkunde 1 clinical officer en 2 ophthalmic assistents werkzaam zijn. Deze ondersteuning bestaat onder andere uit het leveren van materialen. Recent is een phacomachine aangeschaft. Samen met collega Jenny Ongkosowito zijn de eerste stappen gezet in het opleiden van de clinical officer.

Er is behoefte aan meer frequente begeleiding van de clinical officer door ervaren oogartsen. Zelf kan Marjolein één keer per jaar er naar toe. Het rekruteren van oogartsen heeft zij zelf met succes gedaan. Voor de uitzendingen in januari 2024 en januari 2025 zijn al Nederlandse oogartsen bereid gevonden om haar te ondersteunen.

De steun door SLAH heeft in het verslagjaar bestaan in de overdracht van oogheekundige materialen uit de historische voorraad van SLAH. Voorts heeft de SLAH budget beschikbaar gesteld voor de reis- en verblijfskosten in verband met de in 2024 geplande uitzending. Verdere samenwerking wordt nog verkend.

V.l.n.r. de oogartsen Marjolein Ronday, Jenny Onkosowito en Suzy Njoo, het team voor de uitzending van januari 2024.

Malawi

Een tweede initiatief waarvoor nadere samenwerking is verkend betreft de oogheekundige zorg in het Mulanje Mission Hospital in het zuidoosten van Malawi. De omvang van de oogheekundige zorg in deze regio ligt ver beneden de aanwezige zorgvraag. De behoefte in het ziekenhuis is aan ervaren oogartsen om zowel poliklinische als operatieve zorg te verlenen. Een grote wens is het verzorgen van opleiding en training van relatief onervaren verpleegkundigen en assistenten.

Oogarts Tim Westland zal in januari 2024 namens de SLAH de eerste inventarisatie doen, zeer waarschijnlijk ook door het verrichten van de eerste cataractoperaties. In februari/maart van 2024 zullen de oogartsen Ivan Gan en Ruud van der Pol (tevens bestuursleden van SLAH) zelf op uitzending gaan. Ter nadere verkenning en om al oogheekundige zorg te verlenen.

SLAH heeft in het verslagjaar budget beschikbaar gesteld om de verkenning en eerste hulpverlening mogelijk te maken.

Oogarts Tim Westland in Mulanje Hospital, januari 2024.

Toekomst

De manier van werken van ngo's bij het ondersteunen van medische zorg in streken in de wereld met geen of beperkte toegang tot zorg is de laatste jaren aan het veranderen. De nadruk ligt meer op een gelijkwaardige samenwerking met accenten op opleiden, lange-termijn-doelen en duurzaamheid en minder op zelf *hands on* opereren.

In de tweede helft van het verslagjaar heeft het bestuur zich beraden op de toekomst van SLAH. Daarbij is het volgende geconstateerd.

Zonder ook maar enige afbreuk te doen aan de inzet, waarde en motivatie van de bij SLAH betrokken oogartsen (alle zeer groot), is de gedachte dat de organisatie met het oog op een robuuster toekomstperspectief inbedding in een grotere context behoeft.

1. Het activiteitsniveau is voor een zelfstandige organisatie zeer klein. Het kost ook moeite nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Synergie met andere kleinschalige initiatieven zou een verrijking en versteviging kunnen betekenen.
2. SLAH is te licht om buiten het bestand van oogartsen andere bestuursleden van voldoende kaliber te werven. Dit speelt bij wisselingen in gekwalificeerde posities van voorzitter en penningmeester.

De gewenste grotere context moet dan wel sporen met het profiel van SLAH, als volgt te typeren.

1. De missie van SLAH ('anderen leren helpen'):
 - a. directe (medisch-specialistische) oogheekundige zorg door NL-team ter plaatse in combinatie met
 - b. kennis- en vaardighedenoverdracht naar lokale zorgverleners met
 - c. (beperkte) materiële ondersteuning (medicatie, hulpmiddelen, apparatuur).
2. Initiatief en organisatie vanuit oogartsen zelf, derhalve grote motivatie en betrokkenheid.
3. Overzichtelijke schaalgrootte, menselijke maat, geen bureaucratische overhead.
4. Wervend vermogen om jonge oogartsen te interesseren.

In 2024 zal het bestuur verkennen waar en op welke wijze inbedding in een grotere context kan plaatsvinden. Bijzondere aandacht hierbij geldt de Werkgroep Internationale Oogheekunde (WIO) van het Nederlands Oogheekundig Gezelschap (NOG). WIO heeft een met SLAH vergelijkbare oriëntatie. De WIO ziet toe op een breder palet aan activiteiten, heeft een ruimere 'antennefunctie' ten aanzien van met SLAH vergelijkbare initiatieven en is goed ingebed in de beroepsgroep van oogartsen.

Financiën

Alle bij SLAH betrokkenen werken onbezoldigd. Niettemin zijn er kosten voor bijvoorbeeld reis en verblijf tijdens missies alsook kosten voor medische apparatuur, hulpmiddelen en medicatie. SLAH is voor dekking van deze kosten geheel afhankelijk van de giften van donateurs en fondsen, alsook het om niet ter beschikking stellen van middelen door instellingen of bedrijven.

In het verslagjaar ontving SLAH voor een bedrag van € 66.764 aan giften. Bijzondere bijdrage betrof een legaat van mevrouw E.C. Zwart, groot € 64.000, waarvoor het bestuur zeer erkentelijk is.

Het verslagjaar, dat een bedrag van € 17.803 aan kosten met zich bracht (waarvan € 16.524 voor directe projectkosten), werd door het eenmalige grote legaat afgesloten met een positief resultaat (€ 49.795). De vermelde bedragen zijn op hele euro's afgerond, voor nadere specificatie wordt verwezen naar de jaarrekening.

Samenstelling en functioneren bestuur

Het bestuur bestaat uit maximaal zeven personen die telkens voor een periode van maximaal vier jaren worden (her)benoemd. Herbenoeming kan direct aansluitend een onbeperkt aantal malen geschieden, tot de leeftijd van tweeënzeventig jaar.

Het bestuur vergadert in beginsel twee maal per jaar: in het voorjaar en het najaar. Tussentijds vinden overleg en het nemen van beslissingen per e-mail plaats. In het verslagjaar heeft het bestuur tweemaal fysiek en eenmaal via MS-teams vergaderd.

Alex Rulo nam in verband met andere werkzaamheden per 1 mei na ruim acht jaar afscheid van het bestuur. Het bestuur is Alex dankbaar voor zijn werkzaamheden gedurende de gemelde periode.

In 2023 maakten de volgende personen deel uit van het bestuur.

Bestuurslidmaatschap

mr. René Peters, arts niet praktiserend, voorzitter	: m.i.v. 1 maart 2018
Martijn Herrmann, penningmeester	: m.i.v. 1 november 2020
Ivan Gan, oogarts	: m.i.v. 1 januari 2017
Florence Gan-Creijghton, arts, secretaris	: m.i.v. 15 november 2022
Ruud van der Pol, oogarts	: m.i.v. 1 november 2019
Alex Rulo, oogarts	: tot 1 mei 2023

De leden van het bestuur verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd. Eventuele persoonlijk gemaakte kosten kunnen worden vergoed.

Vaststelling jaardocumenten

Het jaarverslag en de jaarrekening inzake het verslagjaar zijn door het bestuur met unanieme instemming per e-mail vastgesteld op 20 februari 2024.